

ΠΡΟΣΩΠΑ

Charles Bukowski

# Τσακισμένος

Adam Kirsch



Στην τρίτη έκδοση της *Ανθολογίας Νόρτον Μοντέρνας και Σύγχρονης Ποίησης*, στην οποία οι ποιητές εμφανίζονται με σειρά έτους γέννησης, στην τάξη του 1920 υπάρχει μια ισχυρή ομάδα, που συμπεριλαμβάνει τον Χάουαρντ Νέμεροβ και την Έιμι Κλάμπιτ. Αν πας στο τμήμα ποίησης ενός οποιουδήποτε μεγάλου βιβλιοπωλείου, το πιο πιθανό είναι να βρεις ένα με δύο βιβλία αυτών των ποιητών που χαίρουν κριτικής αναγνώρισης και έχουν τιμηθεί με βραβεία. Ωστόσο, στον κανόνα της *Ανθολογίας Νόρτον* δε θα βρεις πουθενά εκείνον που καταλαμβάνει περισσότερο χώρο από οποιονδήποτε άλλο αμερικανό ποιητή: τον Τσαρλς Μπουκόφσκι. Τα βιβλία του Μπουκόφσκι φτιάχνουν μια

δυνατή φάλαγγα, με τα άκαμπτα εξώφυλλά τους και τους μακρείς, εντυπωσιακούς τίτλους τους: *Η αγάπη είναι ένας σκύλος από την κόλαση, Πάιξε το πιάνο μεθυσμένος σαν να ήταν κρουστό όργανο μέχρι να αρχίσουν τα δάχτυλά σου να ματώνουν. Σου δίνουν την εντύπωση μιας πιθανώς εμπόλεμης αυτοκρατορίας που αποσύρθηκε εν τω μέσω της δημοκρατίας των γραμμάτων.*

Ο ίδιος ο Μπουκόφσκι δε θα προτιμούσε κάτι διαφορετικό. Ο Τζον Μάρτιν, ο ιδρυτής του οίκου Μπλακ Σπάροου Πρες, που ήταν υπεύθυνος για το λανσάρισμα της καριέρας του Μπουκόφσκι, έχει την εξήγησή του: «Δεν είναι ένας συγγραφέας του συρμού και δε θα έχει ένα κοινό του συρμού». Αυτό είναι κάτι αρκετά περίεργο για έναν συγγραφέα που έχει πωλήσει εκατομμύρια βιβλία και έχει μεταφραστεί σε περισσότερες από δώδεκα γλώσσες – μια εμπορική επιτυχία του είδους που δεν έχει προηγούμενο στην αμερικανική ποίηση από την εποχή του δημοφιλούς μπαλαντοσυνθέτη Έντγκαρ Α. Γκεστ. Ακόμα, η αίσθηση του να μην ανήκει στην επικρατούσα τάση, τουλάχιστον όπως την ορίζει η *Ανθολογία Νόρτον* και οι περισσότερες αυθεντίες, είναι αναπόσπαστο μέρος της γοητείας του Μπουκόφσκι. Είναι ένας από εκείνους τους συγγραφείς τον οποίο κάθε καινούριος αναγνώστης ανακαλύπτει με ένα υπερβλατικό ρίγος.

Αντίστοιχα, για έναν ποιητή ο οποίος είχε γίνει γνωστός μέσα από τα εφήμερα μικρά περιοδικά, στο Διαδίκτυο οφείλεται το ότι οι οπαδοί του Μπουκόφσκι βρίσκουν την πιο κομψή του έκφραση. Υπάρχουν εκατοντάδες ιστοσελίδες όχι μόνο στην Αμερική, αλλά και στη Γερμανία, την Ισπανία και την Τσεχία. Στη Σουηδία, ένας οπαδός του γράφει, αφού τον διάβασε για πρώτη φορά, πως «ένιωσα ότι ο Μπουκόφσκι ήταν η αδελφή-ψυχή μου». Παρόμοιοι ισχυρισμοί οικειότητας είναι δεδομένοι μεταξύ των θαυμαστών του Μπουκόφσκι. Στην ιστοσελίδα amazon.com, οι κριτικές των αναγνωστών των βιβλίων του μοιάζουν με κράμα ερωτικών επιστολών και μαρτυριών από συναντήσεις θρησκευτικής αφύπνισης: «Μου μιλάει στο βαθμό που, κάθε φορά, όταν διαβάζω ορισμένες σελίδες, κλαίω», «Είναι ένα από τα βιβλία ποίησης που μ' επηρέασε πιο πολύ στη ζωή μου» ή, το πιο αποκαλυπτικό απ' όλα: «Μισώ την ποίηση αλλά λατρεύω τα ποιήματα του Μπουκ».

Οι οπαδοί του Μπουκόφσκι σήμερα δεν μπορούν να του τηλεφωνήσουν ή να περάσουν να τον δουν στο σπίτι στο Λος Άντζελες, εκεί όπου έζησε τα πιο πολλά χρόνια της ζωής του. Αλλά πριν πεθάνει από λευχαιμία το 1994, μπορούσαν και το έκαναν με τέτοια συχνότητα που ο ποιητής το έβρισκε κολακευτικό, αν και κουραστικό. Όπως είπε σε κάποιον που του πήρε συνέντευξη το 1981, «παίρνω πολλά γράμματα με το ταχυδρομείο για τα γραπτά μου, που λένε *Μπουκόφσκι, είσαι τόσο χάλια αλλά τα κατάφερες και επιζείς... αποφάσισα να μην αυτοκτονήσω. Βλέπεις, κατά κάποιο τρόπο, έσωσα ζωές...* Όχι ότι ήθελα να τις σώσω: δεν έχω σκοπό να σώσω κανέναν. Οπότε αυτοί είναι οι αναγνώστες μου, όπως βλέπεις. Αγοράζουν τα βιβλία μου –οι χαμένοι, οι παράφρονες, οι κολασμένοι– και είμαι περήφανος γι' αυτό». Αυτό το μίγμα κομπασμού και παραπόνου αντικατοπτρίζει με ακρίβεια τη σεμνοτυφία της ποίησης του Μπουκόφσκι, που είναι ταυτόχρονα μισάνθρωπη και συντροφική, επιθετικά πρόστυχη και κρυφά ευαίσθητη. Οι αναγνώστες που τον αγαπούν, και που πιστεύουν ότι θα τους αγαπήσει σε ανταπόδοση, ξέρουν πώς να προσπερνούν τον κομπασμό των ποιημάτων του.

Οι οπαδοί του Μπουκόφσκι συνειδητοποιούν πως «μερικοί άνθρωποι», όπως οι «περισσότεροι άνθρωποι» του Ε.Ε. Κάμινγκς, ή οι μισητοί «ανύπαρκτοι» του Τζέι Ντι

Σάλιντζερ, δεν είναι ποτέ εμείς, είναι πάντα εκείνοι – εκείνοι που δεν είναι αρκετά δεκτικοί να καταλάβουν την αρετή μας ή την αρετή του αγαπημένου μας συγγραφέα. Αυτό είναι ένα εντελώς τυπικό εφηβικό συναίσθημα και δεν είναι σύμπτωση που και οι τρεις αυτοί συγγραφείς ασκούν μια ειδική γοητεία σε έφηβους. Και με τους τρεις, επίσης, υπάρχει η αίσθηση πως αν ο μισάνθρωπος μπορούσε να μας ξέρει όπως στ’ αλήθεια είμαστε, θα μπορούσε να εκτιμήσει το προσκύνημά μας. Όπως το θέτει ο Χόλντεν Κόλφιλντ, «Εκείνο που στ’ αλήθεια με χτυπάει κατακέφαλα είναι ένα βιβλίο που, μόλις το έχεις τελειώσει, εύχεσαι ο συγγραφέας να ήταν ένας θαυμάσιος φίλος σου και που θα του τηλεφωνούσες όποτε ήθελες». Ομοίως, ο Μπουκόφσκι ίσως να διατρανώνει την περιφρόνησή του για την ανθρωπότητα και να χτυπά συναγερμό από τις συχνές εισβολές στον ιδιωτικό του κόσμο – «Ποτέ δεν καλωσόρισα το χτύπημα ενός τηλεφώνου», γράφει στο «τηλέφωνο»– ωστόσο ο τίτλος που δίνει σε ένα άλλο ποίημά του είναι ο αριθμός του τηλεφώνου του, «462-0614», και δημοσιεύει κάτι που ακούγεται σαν ανοιχτή πρόσκληση: *δε γράφω κατόπιν / γνώσεων. / όταν χτυπάει το τηλέφωνο / κι εγώ θα ήθελα ν’ ακούσω λέξεις / που θα με ανακούφιζαν. / αυτός είναι και ο λόγος που το νούμερό μου / είναι στον τηλεφωνικό κατάλογο.*

Αυτή η κραυγή της καρδιάς δεν είναι εκείνο που σου έρχεται αμέσως στο νου όταν αναφέρεται το όνομα του Τσαρλς Μπουκόφσκι. Κατά τη διάρκεια πενήντα περίπου βιβλίων, μεταμόρφωσε τον εαυτό του σε ένα είδος μυθικού μάγκα, μια μορφή από ένα μεγάλο παραμύθι – καβγατζής, τζογαδόρος, κολλητός των αλητών και των ιερόδουλων, πότης με ωκεάνια δίψα (αυτός ο θρύλος απέκτησε μεγαλύτερη φήμη με την ταινία *Μπάρφλαϊ* το 1987, όπου μια εκδοχή του Μπουκόφσκι αποδίδεται από τον Μίκι Ρουρκ). Στις εντελώς αυτοβιογραφικές του νουβέλες και σε μερικά από τα ποιήματά του, έδωσε στο *alter ego* του το ψευδώνυμο Χανκ Τσινάσκι –το πλήρες όνομα του Μπουκόφσκι ήταν Χένρι Τσαρλς Μπουκόφσκι Τζούνιορ– αλλά μιας και πάντα έγραφε σε πρώτο πρόσωπο, η γραμμή ανάμεσα στον Τσινάσκι το χαρακτήρα και στον Μπουκόφσκι τον άντρα είναι θολή. Αυτό το θόλωμα είναι, στην πραγματικότητα, το μυστικό της γοητείας του Μπουκόφσκι: συνδυάζει την εξομολογητική υπόσχεση του ποιητή για οικειότητα με την τεράστια αυτοπεποίθηση ενός ήρωα pulp-fiction.

Τα ποιήματα του Μπουκόφσκι θα τα εκτιμούσε κανείς περισσότερο όχι ως μεμονωμένα λεκτικά τεχνουργήματα αλλά ως συνεχείς εγκαταστάσεις στο μύθο της αληθινής του περιπέτειας, όπως σ’ ένα βιβλίο κόμικς ή σε μια κινηματογραφική σειρά. Πρόκειται για δυνατές αφηγήσεις, που έλκουν την καταγωγή τους από μια αστείρευτη πηγή ανεκδότητων όπου απαραίτητα υπάρχουν ένα μπαρ, ένα φτηνό μοτέλ, ένας ιππόδρομος, μια γκόμενα ή ένας οποιοσδήποτε συνδυασμός των παραπάνω. Οι ελεύθεροι στίχοι του Μπουκόφσκι δεν είναι τίποτε άλλο από επεξηγηματικές προτάσεις σπασμένες σε μια μακρόστενη λωρίδα, με τις σύντομες γραμμές να σου δίνουν την εντύπωση της ταχύτητας και της λακωνικότητας, ακόμα κι όταν η γλώσσα είναι συναισθηματική ή κοινότοπη. Το αποτέλεσμα είναι λες και ένας θρυλικός, σκληρός τύπος, μια διασταύρωση μεταξύ Φίλιπ Μάρλοου και Πολ Μπιούνιαν, άρπαξε το σκαμπό δίπλα από σένα, σου αγόραζε ένα ποτό και άρχιζε να σου λέει την ιστορία της ζωής του: *Ήμουν το μίζερο και / τρελό λευκό / αντράκι, / γεμάτο χιούμορ, γέλιο / και τζόγο. / έμπλεξα με μια / ομορφούλα με μεταξωτά / πόδια. / ήπια και ήμουν / τσακωμένος όλη / νύχτα, / ήμουν ο φόβος και ο τρόμος / των μπαρ της γειτονιάς.*

Αυτοί οι στίχοι είναι από το «τότε και τώρα», ένα ποίημα από την πιο πρόσφατη

συλλογή του Μπουκόφσκι, την *Slouching Toward Nirvana: New Poems* (Ecco, \$27.50). Ο θάνατος δεν επέφερε κανένα βαθούλωμα στην παραγωγικότητα του Μπουκόφσκι. Αυτή είναι η ένατη μεταθανάτια συλλογή του με ποιήματα ενώ υπάρχουν κι άλλα βιβλία που περιμένουν να εκδοθούν. Ούτε έχει αλλάξει το στιλ του: αυτά τα «νέα ποιήματα» είναι ακριβώς σαν τα παλιά, αλλά όχι αμέσως αναγνωρίσιμα ως ποιήματα δεύτερης επιλογής ή απομεινάρια.

Μια αλλόκοτη, γόνιμη μεταθανάτια ζωή ήταν κάτι στο οποίο απέβλεπε ο Μπουκόφσκι. Ήδη από το 1970 έγραφε στον εκδότη του: «σκέψου μονάχα, μια μέρα αφού θα είμαι ήδη πεθαμένος κι αρχίζουν να σκαλίζουν τα ποιήματά μου και τις ιστορίες μου, θα έχεις εκατό ιστορίες και χιλιάδες ποιήματα στα χέρια σου. Δεν ξέρεις πόσο τυχερός είσαι, μωρό μου». Το επόμενο τέταρτο του αιώνα, αυτό το πλεόνασμα μεγάλωσε – ας είναι καλά η σχεδόν γραφομανής γονιμότητα του Μπουκόφσκι. «Συνήθως γράφω δέκα με δεκαπέντε [ποιήματα] μονομιάς», είπε κάποτε, και είχε φανταστεί την πράξη της γραφής σαν ένα είδος γοητευτικής μάχης με τη γραφομηχανή, όπως στο ποίημά του «κρύος μαύρος αέρας»: *τώρα κάθομαι κάτω και ΤΟ ΧΤΥΠΩ, δεν χρησιμοποιώ το φως / το αγγίζω, ΤΟ ΧΤΥΠΩ.*

Αυτού του είδους η χυδαιότητα κατέχει μεγάλο μέρος στη γοητεία του Μπουκόφσκι. Η ίδια η ζωή του, όπως φαίνεται στα ποιήματα, είναι η φαντασία της ενήλικης ζωής ενός έφηβου, όπου δεν υπάρχει κανένας να σου λέει να καθαρίσεις το δωμάτιό σου, ή να σε κάνει να σηκωθείς απ' το κρεβάτι το πρωί, ή να σταματάς το ποτό πριν πέσεις ξερός. Ωστόσο, συναισθηματισμός και μεθύσι κάνουν τον Μπουκόφσκι πιο γοητευτικό στις γυναίκες: *είσαι ένα τέρας είπε / η μεγάλη σου λευκή κοιλιά / κι αυτά τα τριχωτά πόδια. / ποτέ δεν κόβεις τα νύχια σου... / τέρας, τέρας, τέρας, / με φίλησε / τι θέλεις για πρωινό;*

Η απόλαυση που προσφέρει το έργο του Μπουκόφσκι εξαντλείται συντομότερα από τις ερωτήσεις σχετικά με τη ζωή του και με τον τρόπο που μεταμόρφωσε αυτή τη ζωή σε κάτι σαν τέχνη. Τα κρίσιμα σημεία της αυτοβιογραφίας του είναι ξαναδουλεμένα μέσα στα ποιήματά του και στα μυθιστορηματά του, κατά τέτοιο τρόπο ώστε ο αναγνώστης μαθαίνει πολύ γρήγορα το ευρύ περίγραμμα της ζωής του. Στο *Slouching Toward Nirvana*, για παράδειγμα, το ποίημα «τα ρούχα κοστίζουν λεφτά» ξαναφέρει στο νου τις παιδικές μνήμες του Μπουκόφσκι ενός συμμαθητή του που τον έλεγαν Χόφστετερ, που τις έτρωγε κάθε μέρα ενώ επέστρεφε σπίτι του απ' το σχολείο, μόνο για να ακούει τις επιπλήξεις της μητέρας του: *ΕΚΑΝΕΣ ΧΑΛΙΑ ΤΑ ΡΟΥΧΑ ΣΟΥ / ΠΑΛΙ! / ΔΕΝ ΞΕΡΕΙΣ ΠΩΣ ΤΑ ΡΟΥΧΑ ΚΟΣΤΙΖΟΥΝ ΛΕΦΤΑ;* Αυτό είναι σχεδόν ολόιδιο με ένα επεισόδιο από ένα μυθιστόρημα του Μπουκόφσκι για τη δική του παιδική ηλικία, το *Ham on Rye*, όπου το δύσμοιρο αγόρι το λένε Ντέιβιντ: *Ντέιβιντ! Κοίτα τα παπούτσια σου και το πουκάμισό σου!... Γιατί το κάνεις αυτό στα ρούχα σου;*

Και στις δυο εκδοχές της ιστορίας, εκείνο που έχει σημασία είναι η βαρβαρότητα των παιδιών και η απάνθρωπη αδιαφορία των γονιών. Και αυτά φαίνεται να είναι τα κυρίαρχα θέματα της παιδικής ηλικίας του Μπουκόφσκι. Γεννημένος στη Γερμανία από πατέρα αμερικανό που υπηρετούσε και από γερμανίδα μητέρα, ο Μπουκόφσκι μετακόμισε όταν ήταν τριών χρόνων στο Λος Άντζελες. Το Κραχ, η οικονομική καταστροφή που επισκίασε ολόκληρη την εφηβεία του, τον επηρέασε μέσω του πατέρα του, που ξέσπαγε στη γυναίκα του και στο γιο του. Ο Μπουκόφσκι περιγράφει τρομερές σκηνές ξύλου, που λάμβαναν χώρα για ψύλλου πήδημα, όπως όταν του είχε ξεφύγει μια λωρίδα γκαζόν όταν

το κούρευε. Όταν ο Μπουκόφσκι ήταν έφηβος και γέμισε το πρόσωπό του απαίσια σπυράκια νεότητας, το είδε αυτό σαν σύμπτωμα του αβοήθητου μαρτυρίου του: *Η δηλητηριασμένη ζωή τελικά εξερράγη από μέσα μου. Εδώ ήταν –όλες οι συγκρατημένες κραυγές– εκτοξευμένες με έναν άλλο τρόπο.*

Αυτή η παραμόρφωση στο πρόσωπο από τα σπυράκια έπαιξε το ρόλο της για να γίνει ο Μπουκόφσκι σίγουρα ένας έφηβος χωρίς φίλους. Αλλά υπήρχε και ένας άλλος λόγος για την απομόνωσή του, ένας που εμφανίζεται λιγότερο συχνά – μια έμφυτη ευαισθησία και ευφυΐα, που τον οδήγησε στις πρώτες λογοτεχνικές του φιλοδοξίες. Αυτό άλλωστε είναι και

**...Γίνεται αντιήρωας, ήρωας των ιστοριών του και των ποιημάτων του, αξιώνοντας πάντα την κρυφή έγκριση του αναγνώστη. Να γιατί είναι τόσο εύκολο να τον αγαπούν οι νεοφώτιστοι αναγνώστες και να γιατί είναι τόσο δύσκολο να τον θαυμάζουν οι πιο απαιτητικοί αναγνώστες.**

ένα κοινώς αποδεκτό στοιχείο στις βιογραφίες των περισσότερων ποιητών, αλλά δεν ταιριάζει και πολύ με τον μύθο του Μπουκόφσκι του σκληρού, που συνεχώς δηλώνει την περιφρόνησή του για τη μελέτη και το βιβλίο. «Δεν έβρισκα τίποτα στον Σέξπιρ», είπε κάποτε σε μια συνέντευξη. «Όλες αυτές οι

αηδίες της ανώτερης τάξης μού προκαλούσαν μεγάλη ανία. Δεν μπορούσα να σχετιστώ μ' αυτά». Το καλό με τα βιβλία του είναι ότι παρακάμπτουν την αποδυναμωμένη, φανταχτερή τέχνη και βουτάνε κατευθείαν στην ίδια τη ζωή.

Εντούτοις, ο Μπουκόφσκι έχει επίσης ομολογήσει, σε άλλες περιπτώσεις, ότι ήταν ένα πολύ μελετηρό παιδί: «Ανάμεσα στην ηλικία των 15 και 24 θα έπρεπε να είχα διαβάσει μια ολόκληρη βιβλιοθήκη». Στις επιστολές του (στους τέσσερις τόμους που έχουν κυκλοφορήσει ως τώρα) δείχνει ότι γνώριζε ολόκληρο το φάσμα της σύγχρονης μυθοπλασίας και ποίησης. Παρωδεί τον Έλιοτ, παραθέτει αποσπάσματα του Μαν, τον απασχολεί το θέμα της σχετικής αξίας του Τουργκιένιεφ και του Τολστόι – προτιμά τον πρώτο. Προς μεγάλη έκπληξη, θαυμάζει τους Νέους Κριτικούς, των οποίων την αισθητική της περιπλοκότητας και της απροσωπίας τόσο εύθυμα παραβίασε. «Το ξέρω πως το [περιοδικό] *Kenyon Review* πρέπει να είναι ο εχθρός μας», έγραψε σε ένα φίλο του το 1961, «αλλά τις πιο πολλές φορές τα άρθρα του είναι γερά και θα έλεγα σχεδόν ποιητικά και παλλόμενα».

Στην πραγματικότητα, ο Μπουκόφσκι ξεκίνησε με ζήλο αναζητώντας τη συμβατική λογοτεχνική επιτυχία. Πήγε στο Λος Άντζελες Σίτι Κόλετζ, όπου παρακολούθησε μαθήματα δημιουργικής γραφής και έγραψε μαινόμενος, όπως ανακαλεί στο ποίημά του «το κάψιμο του ονείρου»: *και έγραφα 3 με / 5 διηγήματα τη βδομάδα / και όλα μου επι- / στράφηκαν / από το New Yorker, το Harper's, το Atlantic Monthly.*

Στη φτώχεια του και στην αφοσίωσή του και, ειδικότερα, στο περιβάλλον τού Λος Άντζελες με το φτηνό νοίκι, ο νεαρός Μπουκόφσκι θυμίζει τον Αρτούρο Μπαντίνι, τον ήρωα του μικρού κλασικού *Ask the Dust* του Τζον Φάντε. Το βιβλίο, το οποίο ο Μπουκόφσκι ανακάλυψε τυχαία στους σωρούς της Κεντρικής Βιβλιοθήκης του Λος Άντζελες, του έκανε τεράστια εντύπωση (αργότερα, μετά από μερικές δεκαετίες, όταν ο Μπουκόφσκι ήταν διάσημος και ο Φάντε ξεχασμένος, ο λόγος του στον εκδοτικό οίκο



Μπλακ Σπάρου Πρες τους έκανε να το επανεκδώσουν). Κατά τον πόλεμο, που τον είχαν βγάλει βοηθητικό για ψυχολογικούς λόγους, ο Μπουκόφσκι ταξίδεψε στην Αμερική σχεδόν άφραγκος, κάνοντας ευτελείς μικροδουλειές και μένοντας σε σπίτια για άστεγους – αλλά πάντα γράφοντας. Μάλιστα, το 1946 είχε πιάσει την καλή, όταν δημοσιεύτηκε κάτι δικό του στο περιοδικό *Portfolio*, στο ίδιο τεύχος με τον Χένρι Μίλερ και τον Ζαν Πολ Σαρτρ.

Αν και μετά απ' αυτό, λέει ο θρύλος, ο Μπουκόφσκι σταμάτησε ολωσδιόλου να γράφει και έγινε πότης συνεχούς απασχόλησης. Τα επόμενα δέκα χρόνια περιφέρθηκε άσκοπα ανά την Αμερική, μπρος πίσω, μέχρι που τελικά τον ξέβγαλε, γι' άλλη μια φορά, η ζωή στο Λος Άντζελες. Ήπια, αλήτεψε, τσακώθηκε, δούλεψε σε εργοστάσια, έκανε φυλακή. Συχνά ανακαλούσε ένα μπαρ στη Φιλαδέλφεια όπου καθόταν και έπινε από τις 5 το απόγευμα μέχρι τις 2 το πρωί, κερδίζοντας τζάμπα ποτά με το να επιτρέπει στον μπάρμαν να τον δέρνει για να διασκεδάζει το κοινό. Αυτή η τιποτένια ζωή αντιπροσωπεύει στην ποίηση του Μπουκόφσκι ό,τι αντιπροσωπεύει στην πεζογραφία για τον Μέλβιλ η Νότια Θάλασσα: μια αστείρευτη πηγή περιπέτειας και ανεκδότων και σύμβολο αυθεντικότητας. Αφού νοσηλεύτηκε το 1955 εξαιτίας μιας σοβαρής ασθένειας, ο Μπουκόφσκι επιστρέφει στο γράψιμο αλλά με νέο πνεύμα. Εστιάζεται τώρα στην ποίηση, αντί στα διηγήματα, και στέλνει τις συνεργασίες του σε αντεργκράουντ περιοδικά, όπως τα *Coffin*, *Grist* και *Ole*. Αυτά, και όχι τα γυαλιστερά εβδομαδιαία, ήταν ο σωστός χώρος για το νέο έργο του, που διατράνωνε ένα προλεταριακό σθένος: «Αφού χάσεις σε τέσσερις ώρες ένα ολόκληρο εβδομαδιαίο, είναι πολύ δύσκολο να έρθεις στην κάμαρά σου και να αντιμετωπίσεις τη γραφομηχανή και να κατασκευάσεις πολλές δαντελωτές σαχλαμάρες».

Όταν ο Μπουκόφσκι ήρθε στα συγκαλά του, η επιτυχία έφτασε αργά αλλά σταθερά. Έγινε αρκετά γνωστός σε όσους διάβαζαν μικρά λογοτεχνικά περιοδικά και δημοσίευσε μια σειρά από βιβλιαράκια περιορισμένης κυκλοφορίας. Ωστόσο, καθώς η φήμη του μεγάλωνε, ήταν ακόμα καθηλωμένος δουλεύοντας σαν υπάλληλος στο Ταχυδρομείο, μια δουλειά της οποίας τους εξευτελισμούς περιέγραψε με λεπτομέρεια στο πρώτο του μυθιστόρημα *Ταχυδρομείο*. Το πραγματικό ρήγμα στην καριέρα του ως συγγραφέα έγινε το 1970, όταν ο Τζον Μάρτιν συμφώνησε να του κόψει ένα μηνιαίο των εκατό δολαρίων, με αντάλλαγμα να δημοσιεύει ο οίκος τού Μπλακ Σπάρου Πρες το έργο του. Αυτή η συμφωνία ήταν ένα στοίχημα και για τον εκδότη και για το συγγραφέα, αλλά αποδείχτηκε τρομερά επιτυχές: μέχρι να πεθάνει ο Μπουκόφσκι, το μηνιαίο του είχε φτάσει τις επτά χιλιάδες δολάρια και κυκλοφορούσαν δεκαεννιά βιβλία του.

Η συμφωνία μπορεί να ιδωθεί, ωστόσο, σαν ένα δείγμα της έλλειψης λογοτεχνικής πίστης εκ μέρους του Μπουκόφσκι. Αντί να στέλνει κάθε βιβλίο στον εκδότη του μόλις το τελείωνε, ο Μπουκόφσκι απλώς έστελνε τα πάντα, ό,τι έγραφε, στον Μάρτιν, ο οποίος διάλεγε τα περιεχόμενα του επόμενου νέου τόμου. «Δεν είχε ιδέα τι είχα σκοπό να συμπεριλάβω στο βιβλίο του», λέει κάπου στη βιογραφία *Τσαρλς Μπουκόφσκι: κλειδωμένος στην αγκαλιά μιας τρελής ζωής*, του Χάουορντ Σουνς, που κυκλοφόρησε το 1988. «Δεν τον ένοιαζε». Ουδμία σχέση με τις μοντέρνες εκδοτικές συνήθειες, με τους συγγραφείς και τους επιμελητές και τους πράκτορες, όλοι να υπερασπίζονται τα συμφέροντά τους. Ουδμία σχέση με τον Τζον Κλέαρ, εκείνο το αρχέτυπο του ποιητή του 19ου αιώνα, τον «χωριάτη-ποιητή» και την ημιφουδαρική σχέση του με τον εκδότη του. Και ο Κλέαρ έστελνε όλα όσα έγραφε στον εκδότη του –στον Τζον Τέιλορ από τον οίκο Τέιλορ &

Χέσι– και λάμβανε ένα κανονικό επίδομα σε αντάλλαγμα, δείγμα κι αυτό της έντονης ανισορροπίας των δύο συναλλασσομένων σε κοινωνική κλίμακα. Αλλά, ενώ ο Κλέαρ και ο Τέιλορ δεν τα βρήκαν και κάποια στιγμή τσακώθηκαν, ο Μπουκόφσκι και ο Μάρτιν παρέμειναν στενοί φίλοι, έχοντας εμπιστοσύνη ο ένας στον άλλον μέχρι το τέλος. Ο οίκος Μπλακ Σπάρου Πρες εξακολουθούσε να εκδίδει το έργο του Μπουκόφσκι μέχρι που ο Μάρτιν βγήκε σε σύνταξη το 2002. Μετά ο κατάλογος με τα έργα του Μπουκόφσκι πουλήθηκε στον οίκο Έκο, πρώην ανεξάρτητο εκδοτικό οίκο, τώρα θυγατρικό του οίκου ΧάρπερΚόλινς (η ειρωνεία είναι ότι ο Μπουκόφσκι, το άκρον άωτον της αντεργκράουντ ποίησης, τώρα εκδίδεται από τον Ρούπερτ Μέρντοκ).

Δεν είναι μόνο τα πάρε δώσε με τους επιχειρηματίες του Μπουκόφσκι που δίνουν σε κάποιον την εντύπωση της ανασφάλειας – του να νιώθει, όπως έγραψε σε κάποιον φίλο του, ότι «σαν ένας συγγραφέας όσο... σαν κάποιος που έχει γλιστρήσει από το παρελθόν του». Η ίδια αίσθηση παρουσιάζεται, πιο άσχημα, στην αμυντική του περιφρόνηση για περιπλοκότητα και δυσκολία, λες και αυτές οι λογοτεχνικές αξίες ήταν ένα τέχνασμα που το έπαιζαν ξεπεσμένοι καθηγητές στους έντιμους, σκληρά εργαζόμενους αναγνώστες. «Ό,τι είναι εύκολο είναι καλό και ό,τι είναι δύσκολο είναι μπελάς», είχε γράψει σε κάποιον. Ή, πάλι, «Κάποιος κάποτε με ρώτησε ποια είναι η θεωρία μου για τη ζωή, κι εγώ του είπα «το να μην προσπαθείς». Αυτό ισχύει και για το γράψιμο. Δεν προσπαθώ. Απλώς δακτυλογραφώ».

Απλώς με το να δακτυλογραφεί ο Μπουκόφσκι κατάφερε αρκετά. Έγινε πλούσιος και φημισμένος, φίλος διασημοτήτων όπως ο Σον Πεν και η Μαντόνα, αντικείμενο βιογραφιών και ντοκιμαντέρ. Στα τελευταία του ποιήματα, η χαρά του να οδηγεί μια Μπε Εμ Βε και να συναναστρέφεται με τον Νόρμαν Μείλερ είναι τόσο έκδηλη και μοναδική που γίνεται μεταδοτική. Η φυγή του από τη φτώχεια και από μίζερες δουλειές, μόνο και μόνο χάρη στο ότι το έργο του είναι δημοφιλές, είναι σαν παραμύθι. «Ξεκοιλιάστηκα», όπως το έθεσε, «και ο θεός με εισάκουσε». Υπό μία λογοτεχνική ερμηνεία, ο Μπουκόφσκι κατόρθωσε κάτι σπάνιο: έγραψε ένα μεγάλο, εντελώς ξεχωριστό, ευρύτατα αγαπημένο έργο, κάτι που πολύ λίγοι ποιητές ονειρεύονται να επιτύχουν. Απόδειξη της μοναδικής δημοτικότητας που έχει ο Μπουκόφσκι, σε μια εποχή που τα πιο πολλά ποιητικά βιβλία δεν μπορείς ούτε καν να τα χαρίσεις, είναι ότι τα βιβλία του είναι μεταξύ των πρώτων στις λίστες που συνεχώς γίνονται αντικείμενο κλοπής στα βιβλιοπωλεία.

Ωστόσο, ο Μπουκόφσκι και το έργο του έχουν το πάθος των χαμένων πιθανοτήτων. Δυσκολεύτηκε και πόνεσε πολύ να ευθυγραμμιστεί με τη λογοτεχνική παράδοση του συρμού, γράφοντας για το θαυμασμό του για τον Ντοστογιέφσκι, τον Χάμσουν, τον Σελίν και τον Καμί – τους κλασικούς της σύγχρονης αποξένωσης, τους βιογράφους του αντεργκράουντ. Του άρεσε ιδιαίτερα η *Πείνα* του Χάμσουν, η ιστορία ενός νέου συγγραφέα, τρελαμένου από τη φτώχεια και τη φιλοδοξία. Και ο Μπουκόφσκι έζησε και έγραψε από την εμπειρία πιο πολύ από οποιονδήποτε άλλο αμερικανό ποιητή. Υπάρχουν πολλοί λόγοι που μας κάνουν να πιστεύουμε ότι το ποίημά του «δυο λόγια για την πείνα», από την τελευταία του συλλογή, γράφτηκε εκ πείρας: *γύρω στην τέταρτη μέρα / αρχίζεις να νιώθεις σχεδόν μεθυσμένος / ο πανικός κοπάζει / κοιμάσαι καλά: / 12 με 14 ώρες, / και το πιο ασυνήθιστο / συνεχίζεις να αφοδεύεις / η όραση γίνεται πιο έντονη / βλέπεις τα πάντα με μια νέα καθαρότητα.*

Ωστόσο, η αντιπαράθεση με τον Χάμσουν δείχνει πόσο συμβατικός συγγραφέας παραμένει ο Μπουκόφσκι. Δεν υπάρχει τίποτα στο έργο του, ακόμα και ακνό που να φέρνει στο νου το επεισόδιο στην *Πείνα*, όπου ο πεινασμένος πρωταγωνιστής, έχοντας συναντήσει έναν γέρο σε ένα παγκάκι ενός πάρκου, αρχίζει να επινοεί φανταστικά ψέματα για τον ιδιοκτήτη του σπιτιού του: ότι το όνομά του είναι Τζ. Α. Χαπολάτι, ότι έχει ανακαλύψει ένα ηλεκτρικό βιβλίο προσευχών, ότι κάποτε ήταν ο πρωθυπουργός της Περσίας. Ο γέρος δέχεται υπομονετικά αυτά τα απίστευτα ψέματα και επιπλέον ρωτά καλοπροαίρετες ερωτήσεις, εξαγριώνοντας τον αφηγητή: «Να πάρει ο διάολος, άνθρωπέ μου, νομίζεις ότι κάθομαι εδώ και σου αραδιάζω ένα σωρό ψέματα; Κραύγαζα, εντελώς τρελός. Βάζω στοίχημα ότι ποτέ δεν πίστευες πως υπάρχει ένας άνθρωπος με το όνομα Χαπολάτι... Ο τρόπος που με αντιμετωπίζεις είναι κάτι που δεν το έχω συνηθίσει, σου το λέω καθαρά, και δεν το δέχομαι, ο Θεός να με βοηθά».

Η κωμική μανία αυτού του επεισοδίου φαίνεται ότι μας φέρνει στην άκρη της τρέλας: ο Χάμσουν, όπως και ο Ντοστογιέφσκι, δείχνει ότι το πιο τρομακτικό σύμπτωμα της τρέλας είναι η θυσία της αυτοεκτίμησης, η παρόρμηση να εξευτελίσεις τον εαυτό σου την ίδια ώρα που εξευτελίζεις τους πάντες. Και αυτό είναι το ρίσκο που ποτέ δεν παίρνει ο Μπουκόφσκι. Ακόμα και όταν γίνεται αντιήρωας, εκείνος είναι ο ήρωας των ιστοριών του και των ποιημάτων του, αξιώνοντας πάντα την κρυφή έγκριση του αναγνώστη. Να γιατί είναι τόσο εύκολο να τον αγαπούν οι νεοφώτιστοι αναγνώστες με την ελάχιστη εμπειρία των μοναδικών προκλήσεων της ποίησης. Και να γιατί είναι τόσο δύσκολο να τον θαυμάζουν οι πιο απαιτητικοί αναγνώστες. (δε)